

Kúria

ítélet

Az ügy száma: Bfv.II.33/2019/7.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Molnár Gábor Miklós a tanács elnöke, Dr. Feleky István előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2019. június 12.
Az ügy tárgya: rablás büntette és más bűncselekmények
Terhelt(ek): Fk. ... és társai
Első fok: Miskolci Törvényszék 4.Fk.2326/2012/61. ítélet, 2013. május 29. tárgyalás
Másodfok: Debreceni Ítéltábla Fkf.II.546/2013/13. Ítélet, 2013. október 22. nyilvános ülés
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője:... II. rendű terhelt
Az indítvány iránya: hatályon kívül helyezés

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette és más bűncselekmények miatt fk. ... és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a ... II. rendű terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálv a Miskolci Törvényszék 4.Fk.2326/2012/61. számú ítéletét és a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Fkf.II.546/2013/13. számú ítéletét ... II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja:

... II. rendű terheltet - halmazati büntetésül mint többszörös visszaesőt - 14 (tizennégy) év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre ítéli.

Az így kiszabott szabadságvesztésbe a másodfokú ítélet jogerőre emelkedése óta a mai napig végrehajtott szabadságvesztést beszámítja.

Egyebekben a megtámadott határozatot ... II. rendű terhelt tekintetésben hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 15.000 (tizenötezer) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

- [1] I. A Miskolci Törvényszék a 2013. május 29. napján tartott tárgyaláson meghozott és kihirdetett 4.Fk.2326/2012/61. számú ítéletével ... II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként (csoportosan) elkövetett rablás büntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (korábbi Btk.) 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont - tényállás II/3. pont], 2 rendbeli társtettesként (felfegyverkezve, csoportosan) elkövetett rablás büntettében [korábbi Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) és c) pont - tényállás II/4. pont], társtettesként (csoportosan) elkövetett rablás büntettében [korábbi Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont - tényállás II/5. pont] és társtettesként (éjjel, csoportosan, felfegyverkezve) elkövetett magánlaksértés büntettében [korábbi Btk. 176. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), c) és d) pont, (4) bekezdés]. Ezért őt - halmazati büntetésül mint többszörös visszaesőt - 18 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartás beszámításáról, vagyonelkobzás elrendeléséről, a lefoglalt bűnjelről és a bűnügyi költség megfizetésére kötelezésről.
- [2] A védelmi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla a 2013. október 22. napján tartott nyilvános ülésen kihirdetett Fkf.II.546/2013/13. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében - a kiszabott fegyházbüntetés és közügyektől eltiltás megjelölésének pontosítása mellett, egyebekben - helybenhagyta.
- [3] II. 1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a II. rendű terhelt terjesztett elő - a Legfőbb Ügyészségnek címzett és megküldött, de a Kúriához továbbítását kérő, tartalma szerint - felülvizsgálati indítványt az elsőfokú bíróság törvényes megalakításának hiánya, a bűnösség részben törvénysértő megállapítása és a kiszabott szabadságvesztés törvénysértő tartama miatt, hatályon kívül helyezés, és új eljárás elrendelése érdekében.
- [4] A II. rendű terhelt indítványa szerint:
1. Az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke nem volt a fiatakorúak ügyeire az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kijelölt bíró.
 2. A bűnösségének megállapítása részben törvénysértő.
 - 2.1. Nem 4 rendbeli, hanem 2 rendbeli rablást követett el. A rablás kísérletéhez (tényállás II/3. pont) semmi köze, ami az iratok, a sértetti vallomás és a ki nem hallgatott tanúk vallomásaiból kiderül. A másik esetet nem jelölte meg.
 - 2.2. A kettős értékelés tilalmát sérti, hogy a rablásba beleolvad a dolog elleni erőszak és az erőszakos behatolás, mégis (bűn)halmazat miatt ítélték el. Ennek kapcsán - bár nem jelölte meg, de - feltételezhetően a magánlaksértésben sérelmezte a bűnösségének megállapítását.
- Kifogásolta még, hogy kérése ellenére nem végeztek poligráfos vizsgálatot.
3. A kiszabott szabadságvesztés tartama azért törvénysértő, mert a másodfokú bíróság a korábbi Btk. 81. § (4) bekezdését alkalmazta, holott azt az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII.15.) AB határozatával megsemmisítette 2013. július 1. napjával visszamenőleges hatállyal, illetőleg az eltúlzottan magas tartalmú is.
- Mindezt meghaladóan nem biztosították számára az ügyész által módosított váddal (elsőfokú ítélet 7. oldal 1. bekezdés) szembeni védekezés lehetőségét.
- [5] 2. A Legfőbb Ügyészség az Fk.Bf.99/2019. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt - eltérő okból - részben alaposnak, egyebekben részben a törvényben kizártnak és részben alaptalannak tartotta az alábbiak szerint:
- [6] 1. Fiatakorúak elleni bírósági eljárásban első fokon a tanács elnöke (egyesbíró), másodfokon és - a Kúriát kivéve - harmadfokon a tanács egyik tagja az Országos Bírósági Hivatal elnöke által kijelölt bíró [a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (korábbi Be.) 448. § (2) bekezdés]. Az elsőfokú bíróságon a tanács egyik ülnöke pedagógus [korábbi Be. 448. § (3) bekezdés]. A fiatakorúak bírósága a felnőttkorú terhelt ügyét is elbírálja, ha az a fiatakorú ügyével összefügg [korábbi Be. 448. § (4) bekezdés].

- A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) a kijelölést érintően nem változtatott, a Be. 678. § (4) bekezdése lényegében megegyezik a korábbi Be. 448. § (4) bekezdésében foglaltakkal. Az ülnök tekintetében változott szabályozás utólag nem kérhető számon, s a II. rendű terhelt tekintetében mindez egyébként is közömbös. Ha ugyanis a fiatalkorúak bírósága a felnőttkorú terhelt ügyét is elbírálja, az elsőfokú bíróság tanácselnökének esetleges ki nem jelölése kizárólag a fiatalkorú terheltet érintené, s nem a II. rendű terheltet (BH 2016.112., BH 2006.42., BH 2000.533.). E részében a törvényben kizártnak tartotta a II. rendű terhelt indítványát.
- Megállapította egyúttal a Legfőbb Ügyészség, hogy az első fokon eljáró bíróság tanács elnöke rendelkezett, rendelkezik kijelöléssel, és a bíróság összetétele hiánytalanul megfelel a korábbi Be. szabályainak, azaz a II. rendű terhelt indítványa e részében alaptalan is.
- [7] 2. A felülvizsgálat szigorú tényálláshoz kötöttsége folytán a bizonyítottság hiányára hivatkozással támadott 2. rendbeli ítélet büntette körében - a jogi érvelés hiányára is figyelemmel - a terhelt indítványa a törvényben kizárt indítvány.
- [8] 3. A kettős értékelés tilalmának sérelme nélkül törvényesen állapították meg a II. rendű terhelt bűnösségét az eljáró bíróságok a magánlaksértés büntetében (tényállás II/4. pont), figyelemmel arra is, hogy a sértett joghatályos magánindítványt terjesztett elő. Az ún. behatolási erőszak és az ún. rablási erőszak elkülönül egymástól (BH 1998.4., BH 1996.456., BH 1996.291.), ezért a II. rendű terhelt indítványa e részében alaptalan.
- [9] A poligráfos vizsgálat elmulasztása és a módosított váddal szemben nem biztosított védelem olyan eljárási szabálysértések, amelyek nem tartoznak a Be. 649. § (2) bekezdésében taxatív meghatározott, a felülvizsgálatot is megalapozó, feltétlenül hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések közé, ezért e kifogások helytállóságát felülvizsgálat keretében nem lehet vizsgálni. E kifogásokat a törvényben kizárt hivatkozásoknak tekintette.
- [10] 4. Az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában utalt ugyan a korábbi Btk. 81. § (4) bekezdésének tartalmára is, ám a II. rendű terheltet többszörös visszaesőként, és nem erőszakos többszörös visszaesőként ítélte el (elsőfokú ítélet 51. oldal utolsó, 52. oldal 1-3. bekezdés). A másodfokú bíróság az indokolásában nem foglalkozott a II. rendű terhelt büntetésének kiszabásával.
- [11] Mindkét bíróság indokolásának teljes körét nézve arra vonható következtetés, hogy a II. rendű terheltet többszörös visszaesőként (korábbi Btk. 137. § 16. pont) ítélték el, és vele szemben a halmazati büntetés mértékét a korábbi Btk. 97. § (1) bekezdésének alkalmazásával állapították meg. Az így kiszabott szabadságvesztés tartama azonban törvénysértő, s e részében a II. rendű terhelt indítványa alapos.
- [12] A 2011. december 9. (helyesen: 10. - ekkor követte el a II. rendű terhelt a tényállás II/5. pontjában rögzített utolsó bűncselekményét) napján hatályos korábbi Btk. 85. § (2) bekezdése és 97. § (1) bekezdése alapján - miután a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül a legsúlyosabb (felfegyverkezve és csoportosan elkövetett) rablás büntette (tényállás II/5. pont) öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő - halmazati büntetésként öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés lett volna kiszabható. A 18 év szabadságvesztés a törvényes tételkereten kívül esik.
- [13] A jogerős ügydöntő határozat maradéktalanul tartalmazza a bűnösségi körülményeket, ezért az abban felsorolt enyhítő és súlyosító körülmények újraértékelésével a Kúria maga hozhat a törvénynek megfelelő megváltoztató határozatot. A II. rendű terhelt a vagyoni elleni erőszakos bűncselekményeket sorozatosan követett el és a többszörös visszaesést megalapozó elítélteit meghaladóan is számos alkalommal ítélték el, ezért a büntetési célok között az általános megelőzés szempontjait szükséges előtérbe helyezni, ami a halmazati tételkeret felső határát közelítő tartamú szabadságvesztéssel látszik elérhetőnek.
- [14] A Legfőbb Ügyészség a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértést nem észlelt, ezért azt indítványozta, hogy a Kúria tanácsul eljárva a támadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében változtassa meg akként, hogy a fegyházbüntetésének tartamát a törvényes

keretek között állapítsa meg, egyebekben pedig hatályában tartsa fenn.

- [15] 3. A II. rendű terhelt védője a Legfőbb Ügyészség átiratára nem tett észrevételt.
- [16] A II. rendű terhelt az észrevételében kérte, hogy részt vehessen a „tárgyalásos tanácsülésen”. Nem értett egyet azzal, hogy az öt évtől tizenöt évig terjedő büntetési tétel felső határa kerüljön alkalmazásra, mert korábban nem követett el komoly bűncselekményt és rablásért sem ítélték még el. Cáfolta, hogy nem valósult volna meg a Be. 649. § (2) bekezdése szerinti eljárási szabálysértés, ugyanis a nyomozás során „sárba tiporták a jogot”. Az elsőfokú bíróság „rémálom volt”, megszólalni sem lehetett, és a szembesítések is elmaradtak. A másodfokú „tárgyaláson” kapott egy ceruzát és egy lapot, hogy írja le a mondandóját. Nem volt ügyvédje, mert felőle halálra is ítéltették volna. Jelenleg van ügyvédje, de ő sem ér sokat.
- [17] Megismételte, hogy csak két rablás elkövetésében vett részt. A tényállás II/4. és II/5. pontjában megállapított rablásokra teljes körű beismerő vallomást kíván tenni. Szeretne beszélni az ügyésszel is, hogy megbeszéljék a büntetését, mert „nagyon-nagyon sok” információval rendelkezik.
- [18] **III.** A Kúria azt állapította meg, hogy a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa a kiszabott szabadságvesztés tartamát sérelmező részében az alábbiak szerint (lásd 4. pont alatt) alapos.
- [19] 1. A II. rendű terhelt azt kérte, hogy részt vehessen a „tárgyalásos tanácsülésen”.
- [20] A Be. 660. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt - a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel - tanácsülésen bírálja el. A Kúria a felülvizsgálati indítványról nyilvános ülésen határoz, ha a) a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül ezt indítványozza, vagy b) ezt a tanács elnöke egyéb okból szükségesnek tartja [Be. 660. § (2) bekezdés].
- [21] A terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány nem irányul (és nem is irányulhat) a II. rendű terhelt terhére. A jelen ügyben pedig a Kúria nem látott észszerű okot arra, hogy eltérjen a főszabálytól, ezért tanácsülésen bírálta el a felülvizsgálati indítványt. A tanácsülés viszont nem nyilvános, azon kizárólag a tanács tagjai, és - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - a jegyzőkönyvvezető van jelen [Be. 427. § (1) bekezdés], így azon a II. rendű terhelt jelenléte sem volt biztosítható.
- [22] 2. A II. rendű terhelt azt állította, hogy az első fokon eljáró bírói tanács nem volt törvényesen megalakítva, mert az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke nem az Országos Bírói Hivatal elnöke által kijelölt bíró.
- [23] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen eljárási szabálysértés miatt helye van [Be. 648. § b) pont]. Eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő - egyebek mellett - arra hivatkozással, hogy a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg [Be. 649. § (2) bekezdés d) pont]. A felülvizsgálatot is megalapozó ún. feltétlen (abszolút) eljárási szabálysértés, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva [Be. 608. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulat].
- [24] A II. rendű terhelt pusztán állította, de nem indokolta meg és semmivel nem támasztotta alá, hogy az elsőfokú bírói tanács elnöke nem volt a fiatakorúak ügyeinek elbírálására kijelölt bíró. Indok hiányában nincs mit vizsgálni, ezért az ilyen indítvány formálisan a törvényben kizárt felülvizsgálati indítvány (EBH 2007.1596., BH 2018.42. [18]-[19], BH+ 2008.105.). A feltétlenül hatályon kívül helyezést eredményező (ún. abszolút) eljárási szabálysértéseket azonban a felülvizsgálati eljárásban a Kúria hivatalból is vizsgálni köteles [Be. 659. § (6) bekezdés].
- [25] E vizsgálata során a Kúria abból indult ki, hogy a felnőttkorú terheltként elítélt II. rendű terheltet az általa felhozott ok semmiképpen nem érinti, az kizárólag a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett I. rendű fiatakorú terheltet érinthetné. Márpedig a más terheltet érintően állított felülvizsgálati ok a felülvizsgálattal érintett terhelt tekintetében a felülvizsgálat megalapozásául nem szolgálhat. E körben az ítélkezési gyakorlat következetes, amit a következő döntések is igazolhatnak:
- A felülvizsgálat az erre alapul szolgáló bármely ok esetén is csak arra a terheltre nézve folytatható le, akinek javára vagy terhére a felülvizsgálati indítványt az arra jogosultak benyújtották (EBH

2013.B.2.II.). A Kúria az eljárási szabálysértések kapcsán is csak azokra a terheltekre vonatkozóan bírálhatja felül a megtámadott határozatokat, akik terhére vagy javára a felülvizsgálati indítványt előterjesztették, ezért a védő a felülvizsgálati indítványában csak olyan felülvizsgálati okra hivatkozhat, amely a saját védencét érinti (BH 2016.170.II.). A terhelt a saját javára, a védő pedig csak a védenca javára nyújthat be felülvizsgálati indítványt (BH 2008.139. indokolása). Felülvizsgálati eljárásban nem vizsgálható a felülvizsgálati indítvánnyal nem érintett - a terhelt büntetőjogi felelősségének elbírálása során elkövetett - eljárási szabálysértés (BH 2006.42.III.). Az eljárási szabálysértés miatt előterjesztett felülvizsgálati indítvány esetén nincs lehetőség arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság olyan terhelt ügyében is lefolytassa az eljárást, aki nem terjesztett elő felülvizsgálati indítványt (BH 2000.533.).

- [26] Mindezeknek megfelelően a felülvizsgálati eljárásban az a feltételen eljárási szabálysértés, ha a fiatakorú terhelt és a felnőttkorú terhelt cselekményeinek egy eljárásban elbírálása esetén a bíróság nem a fiatakorúak ügyeire előírt összetételben jár el, csak a fiatakorú terhelt felülvizsgálati indítványa esetén észlelhető (BH 2016.112.II., BH 2000.533., BH 2006.42.). A II. rendű terhelt indítványa e részében a törvényben kizárt felülvizsgálati indítvány és ezáltal tárgytalanná vált annak az érdemi megvizsgálása, hogy a fiatakorú másik terhelt ügyében eljáró bíróság megalakítása törvényes volt-e vagy sem.
- [27] 3. A II. rendű terhelt indítványa szerint a bűnösségét egyes bűncselekményekben törvénysértően állapították meg a bíróságok.
- [28] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét [Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont].
- [29] 3.1. A II. rendű terhelt indítványa szerint ő nem 4 rendbeli, hanem 2 rendbeli rablást követett el. A tényállás II/3. pontjában megállapított rablás büntetettének kísérletéhez semmi köze. Ez az iratok tartalma, a sértett vallomása és a ki nem hallgatott tanúk vallomása alapján megállapítható. A másik esetet nem jelölte meg.
- A II. rendű terhelt az elsőfokú bíróság előtt előbb valamennyi felrótt cselekmény elkövetését tagadta (elsőfokú ítélet 25. oldal), végül egyedül a tényállás II/5. pontjában rögzített cselekmény elkövetését ismerte be (elsőfokú ítélet 53. oldal 2. bekezdés).
- A Legfőbb Ügyészség indítványára tett észrevételében a tényállás II/4. (két sértett) és II/5. pontjában (egy sértett) rögzített cselekményekben részvételét (lásd: „két rablásban voltam benne”) elismerte, és teljes körű beismerését ajánlotta fel, ezért nem pontosítható, hogy a tényállás II/3. pontján (egy sértett) túl mely cselekmény(ek)re vonatkoztatható a tagadással érintett további 1 rendbeli rablás bűncselekménye. Ennek azonban az alábbiakban írtakra figyelemmel nem is volt jelentősége.
- [30] A felülvizsgálati eljárásban ugyanis a tényálláshoz kötöttség érvényesül. A felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható [Be. 650. § (2) bekezdés]. A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye. A jogkövetkeztetések helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.
- [31] A II. rendű terhelt indítványa e részében a törvényben kizárt, mert a jogerős ítéletben megállapított és a felülvizsgálat során irányadó tényállás törvényben tilalmazott támadásán keresztül sérelmezte adott körben a bűnösségének megállapítását. Az észrevételében az elismerten elkövetett rablási cselekményekre felajánlott teljes körű beismerés megtételére pedig törvényes lehetőség nincs, mert felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételére nem kerülhet sor.
- [32] 3.2. A II. rendű terhelt szerint bűnösségének megállapítása a rablás büntette mellett, azzal bűnhalmazatban a magánlaksértés büntetében (tényállás II/4. pont) sértette a kettős értékelés tilalmát.
- [33] A tényállás II/4. pontja szerint a II. rendű terhelt - a fiatakorú I. rendű, a III. rendű és a IV. rendű

terhelten együtt - akként hatolt be ... sértett házába, hogy annak kerítésén átmásztak. Egyikük az udvaron egy karót vett magához és nekifutásból a vállával betörte a belülről tolózárral elrekesztelt bejárati ajtót, majd benyomultak a lakásba. E sértett a magánlaksértés büntette miatt joghatályos magánindítványt terjesztett elő magánlaksértés büntette miatt. A II. rendű terhelt e cselekménye társtettesként elkövetett minősített magánlaksértés büntettét valósította meg.

- [34] Ezt követően egyikük ököllel arcon ütötte ... sértettet, a nála lakó ... sértettet pedig a többiek a falhoz szorították, és halállal fenyegették. A terheltek a két sértettől pénzt és értékcikkek átadását követelték. ... sértettet egyikük a karóval hátba is „vágta” (ütötte). Végül elvették a sértettek minimális értékű pénzét, ingóságait, s azokkal futva távoztak. A II. rendű terhelt e cselekménye a társtettesként elkövetett 2 rendbeli minősített rablás büntettét valósította meg.
- [35] A II. rendű terhelt tehát - társaival együtt - mind a magánlaksértés, mind a rablás elkövetése során erőszakot alkalmazott. Amint arra a Legfőbb Ügyészség is helyesen mutatott rá az átiratában, az ún. behatolási erőszak és az után az ún. rablási erőszak elkülönül egymástól. A BH 1996.291. szám alatt közzétett döntés szerint a rablást és a magánlaksértést bűnhalmazatban kell megállapítani, ha az elkövető rablási szándékkal erőszakkal vagy fenyegetéssel hatol be más lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre. A BH 1996.456. számú döntés szerint a terhelt a rablásra irányuló szándéka megvalósítása végett dolog elleni erőszak alkalmazásával - a bezárt ajtót berúgva - éjjel hatolt be a sértett lakásába. A házijog sérelme folytán ezzel a cselekményével a terhelt a korábbi Btk. 176. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) pontjában írt elkövetési módra tekintettel a (4) bekezdése szerint minősülő magánlaksértés büntettét követte el. A BH 1998.4. számú döntés pedig kimondja, hogy az önbíráskodáshoz több vonatkozásban hasonló rablás büntette tekintetében az újabb ítélkezési gyakorlat (BH 1996.291. és a BH 1996.456.) megállapítandónak látja a rablásnak a vele kapcsolatos magánlaksértés vétségével való bűnhalmazatot, továbbá az erőszakos közöszlenségnek a végrehajtása érdekében elkövetett magánlaksértéssel való bűnhalmazatot (BJD 9035.). A rablás és az annak érdekében elkövetett magánlaksértés tehát - aktuálisan a megvalósításuk módjának függvényében megvalósult minősített esetükben - egymással valóságos anyagi bűnhalmazatban állnak. Következésképpen a II. rendű terhelt indítványa e részében alaptalannak bizonyult.
- [36] 4. A terhelt indítványa szerint a kiszabott szabadságvesztés tartama törvénysértő, mert a másodfokú bíróság a korábbi Btk. 81. § (4) bekezdését alkalmazta, holott azt utóbb az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII.15.) AB határozatával visszamenőleges hatállyal megsemmisítette, illetőleg a büntetés egyébiránt is eltúlzottan magas tartamú.
- [37] Felülvizsgálatnak a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt helye van [Be. 648. § a) pont]. A büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság - a bűncselekmény törvénysértő minősítésén túl - a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést [Be. 649. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulat ba) alpont].
- [38] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása körében (elsőfokú ítélet 51-52. oldal) idézte a korábbi Btk. 85. § (4) bekezdését, de alkalmazását elvetette, aminek indoka közömbös. A II. rendű terhelt mint többszörös visszaeső büntetését a korábbi Btk. 97. § (1) és (2) bekezdésére alapozta azzal, hogy vele szemben öt évtől húsz évig terjedő szabadságvesztés szabható ki. Ezt azonban nem indokolta meg.
- [39] A másodfokú bíróság - vélhetően azért, mert az elsőfokú bíróság nem alkalmazta a korábbi Btk. 85. § (4) bekezdését - ki sem tért erre a kérdésre. A II. rendű terhelt 18 év szabadságvesztés büntetéséről mindössze megállapította, hogy az nem eltúlzottan szigorú (másodfokú ítélet 9. oldal utolsó bekezdés).
- [40] Ebből a szempontból tehát nincs jelentősége annak, hogy az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII.15.) AB határozat 1. pontjában megállapította, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazása alaptörvény-ellenes, és a 3. pontjában elrendelte az annak alkalmazásával meghozott, jogerős

határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

- [41] A II. rendű terhelt az utolsó cselekményét 2011. december 10-én követte el (tényállás II/5. pont). Az ekkor hatályos korábbi Btk. 85. §-a értelmében bűnhalmazat (12. §) esetén egy büntetést kell kiszabni [(1) bekezdés]. A büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények büntetési tételei közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni [(2) bekezdés]. Ha a törvény a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül legalább kettőre határozott ideig tartó szabadságvesztést rendel, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a felével emelkedik, de az nem érheti el az egyes bűncselekményekre megállapított büntetési tételek felső határának együttes tartamát [(3) bekezdés].
- [42] Az ekkor, éspedig 2010. július 23-tól hatályos korábbi Btk. 97. § (1) bekezdése alapján: A különös és a többszörös visszaesővel szemben - amennyiben e törvény másként nem rendelkezik - az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa szabadságvesztés esetén a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a húsz évet. Halmazati büntetés esetén a korábbi Btk. 85. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt, a tárgyalásról lemondás esetén a 87/C. § szerinti büntetési tételt kell a felével emelni.
- [43] A II. rendű terhelt többszörös visszaeső (korábbi Btk. 137. § 14. pont). A II. rendű terhelt által elkövetett újabb bűncselekmények közül kétségtelenül a legsúlyosabb a felfegyverkezve és csoportosan elkövetett rablás büntette [korábbi Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés a) pont és c) pont 2. fordulat - tényállás II/4. pont], amely öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. E büntetési tétel felső határa a többszörös visszaeső II. rendű terhelt esetében a korábbi Btk. 97. § (1) bekezdés 1. mondata alapján a felével emelkedik, tehát a bűncselekmény öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Halmazati büntetés esetén a többszörös visszaesővel szemben érvényesülő szigor nem fokozható, tehát a korábbi Btk. 85. § (3) bekezdése már nem alkalmazható. Ezt támasztja alá a korábbi Btk. törvényjavaslatának miniszteri indokolása is, amely az ítélkezési gyakorlatban általánosan elfogadott.
- [44] A korábbi Btk. akként lépett hatályba, hogy a 97. § (1) bekezdésében a különös visszaeső tekintetében került rögzítésre: „Különös visszaesővel szemben - amennyiben a törvény másként nem rendelkezik - az újabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa a felével emelkedik, de nem haladhatja meg a tizenöt évet. Halmazati büntetés esetében a 85. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt kell a felével emelni.” A többszörös visszaeső tekintetében pedig a korábbi Btk. 98. § (1) bekezdése írta elő: „A többszörös visszaeső büntetésének kiszabására a 97. § rendelkezései irányadóak.” Ezzel tehát megegyező tartalmú a korábbi Btk. 2011. december 10-én hatályos, de immár a különös és a többszörös visszaesőre egybevonat 97. § (1) bekezdése.
- [45] A törvényjavaslat 97. §-ához fűzött miniszteri indoklás 2. pontja egyértelműen fogalmazott: „Halmazati büntetés esetén a 85. § (3) bekezdése lehetőséget ad a (2) bekezdés szerinti - tehát a halmazatban levő bűncselekmények közül a legsúlyosabb - büntetési tételnek a felével történő emelésére. Különös visszaesés és bűnhalmazat találkozása esetén azonban indokolatlan lenne a kétszeres emelés. Ezért a Javaslat úgy rendelkezik, hogy ha az elkövető különös visszaeső, akkor halmazat esetében a 85. § (2) bekezdése szerinti büntetési tételt kell a felével emelni.” A törvényjavaslat 98. §-hoz rendelt indoklás 1. pontja ugyancsak egyértelmű: „a büntetés kiszabásának azok a szigorúbb szabályai, amelyeket a 97. § a különös visszaesőre határoz meg, a többszörös visszaesőnél is szükségesek. Minthogy a többszörös visszaesők kategóriája a különös visszaesőkénél veszélyesebb, önellentmondás lenne a különös visszaesőkre irányadónál enyhébb szabályozás. Általában nem indokoltak azonban szigorúbb szabályok sem; a büntetési tételek kereteinek további emelése az elkövető személyi körülményeinek olyan túlzott értékeléséhez vezetne, amely a büntetéskiszabást helytelen irányba terelhetné.” Következésképpen a többszörös visszaeső II. rendű terhelttel szemben halmazati büntetésként is öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés szabható ki.
- [46] Mindezek alapján a Kúria megállapította, hogy a II. rendű terhelttel szemben a jogerős ítélettel

halmazati büntetesként kiszabott szabadságvesztés 18 évi tartama törvénysértő. Az II. rendű terhelt indítványa e részében - az általa felhozottól eltérő okból - alaposnak bizonyult. A Kúria egyetértett azzal, hogy ez a törvénysértés felülvizsgálat keretében orvosható.

- [47] Az alapügyben eljáró bíróságok által megállapított bűnösségi (enyhítő és súlyosító) körülmények (elsőfokú ítélet 53. oldal 2. bekezdés, 54. oldal 2. bekezdés) újraértékelésével a Kúria is arra következtetett, hogy a II. rendű terhelt tekintetében a súlyosító körülmények nyomatéka messze meghaladja a javára jelentkező enyhítő körülményekét. A következő tényezők emelendők ki. A II. rendű terhelt 1996. szeptember 2. (elsőfokú ítélet előéleti 1. pont, 8. oldal utolsó, 9. oldal első bekezdés) és 2008. június 15. (elsőfokú ítélet előéleti 9. pont, 11. oldal első bekezdés) napjai között számos bűncselekményt - jellemzően lopást, valamint ittas járművezetést (előéleti 3. pont), pénzhamisítást (előéleti 9. pont), s erőszakos jellegű garázdaságot (előéleti 3. és 6. pont) és zsarolást (előéleti 7. pont) - követett el, melyek miatt kilenc alkalommal és valamennyi esetben többszörös visszaesőként ítélték el egyaránt végrehajtandó szabadságvesztésre.
- [48] A II. rendű terhelt a jelen ügybeli, tárgyi súlyuk folytán kimagasló társadalomra veszélyességű bűncselekményeket más büntetőeljárás hatálya alatt (elsőfokú ítélet 11. oldal 3. bekezdés 10. pont), többszörös visszaesőként, többszörös bűnhalmazatban követte el. A többszörös visszaesését megalapozó elítéltetéseken túl is többszörösen elítélt, bűnöző életmódot folytató II. rendű terhelt személyében rejlő társadalomra veszélyesség is igen magas fokú. Az említetteken felül a legsúlyosabb cselekménye miatt önmagában is eleve öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.
- [49] A terheltekkel szemben jogerősen kiszabott büntetések egymáshoz viszonyított tartamát sem lehet szem elől téveszteni. A szabadságvesztések tartama: az I. rendű fiatalkorú terheltnél 6 év, a III. rendű terheltnél 16 év - de végül a Kúria a Bfv.II.1340/2014/5. számú ítéletével a korábbi Btk. 81. § (4) bekezdésének mellőzésével 12 évre ítélte - és a IV. rendű terheltnél 14 év. A Kúria annyiban igazodott a bíróságok álláspontjához, hogy nem merítették ki a halmazati büntetés - szerintük - lehetséges tartamát, viszont az előzőekben rögzített szempontok alapján előtérbe kellett helyezni az általános megelőzést (korábbi Btk. 37. § 2. mondat 2. fordulat).
- [50] Mindezekre figyelemmel a Kúria a II. rendű terheltet - halmazati büntetésül [korábbi Btk. 85. § (2) bekezdés, 97. § (1) bekezdés 2. mondat 1. fordulat] mint többszörös visszaesőt (korábbi Btk. 137. § 14. pont) - 14 év fegyházban végrehajtandó [korábbi Btk. 42. § (2) bekezdés b/2. pont, (3) bekezdés] szabadságvesztésre ítélte. A büntetés halmazati jellegét, a II. rendű terhelt többszörös visszaesői minőségét és a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát a jogerős ítélet helytállóan határozta meg. A szabadságvesztés végrehajtási fokozata azonban nem csupán a minősített rablások miatt a korábbi Btk. 42. § (2) bekezdés b/2. pontján, hanem a korábbi Btk. 42. § (3) bekezdésén is alapul, mivel egyébiránt is fegyházban kell végrehajtani a kétévi vagy ennél hosszabb tartamú szabadságvesztést, ha az elítélt többszörös visszaeső.
- [51] 5. A II. rendű terhelt kifogásolta, hogy kérése ellenére nem végeztek poligráfos vizsgálatot és a módosított váddal szemben nem biztosították a védekezés lehetőségét.
- [52] Ezek az eljárási kifogások nem illeszkednek a felülvizsgálatot is megalapozó, a Be. 649. § (2) bekezdésében, illetőleg a Be. 608. § (1) bekezdésében kimerítően felsorolt eljárási szabálysértések körébe, így ezek helytállóságát a Kúria érdemben nem vizsgálhatta. Mindössze megjegyzi, hogy a poligráfos vizsgálat a korábbi Be. 182. § (1)-(2) bekezdésére figyelemmel nem volt kötelező, csupán lehetőség (lásd: az ügyész és a nyomozó hatóság „szaktanácsadót vehet igénybe”), valamint a II. rendű terhelt kifejezetten az elsőfokú ítélet 7. oldal első bekezdésében jelölt vádmódosítást nevezte meg, ami azonban őt nem érintette. Azaz eljárási szabálysértés valójában nem is történt.
- [53] Végül a Kúria utal arra, hogy a hivatalból lefolytatott vizsgálata [Be. 659. § (6) bekezdés] alapján *a felülvizsgálatot megalapozó más eljárási szabálysértést sem észlelt.*

Az indítvány elvi tartalma

- [54] Az elsőfokú bíróság tanácsának elnöke nem a fiatalkorúak ügyére kijelölt bíró. A II. rendű terhelt

bűnösségét az eljáró bíróságok részben törvénysértéssel állapították meg azért, mert a cselekménye - részben - nem nyert bizonyítást, illetőleg a kettős értékelés tilalmát megsértve az azonos alkalommal elkövetett rablással valódi halmazatban bűnösségét a magánlaksértés büntetében is megállapították. Emellett a kiszabott szabadságvesztés mértéke is törvénysértő.

A döntés elvi tartalma

[55] A felülvizsgálati indítvány részben alapos.

I. Az 1978. évi IV. törvény 97. § (1) bekezdése alapján a többszörös visszaesővel szemben halmazati büntetés esetén - függetlenül attól, hogy a bűnhalmazatban lévő többszörös visszaeséssel érintett valamennyi, s így a legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételének felső határa is a felével emelkedik - a bűnhalmazatban lévő legsúlyosabb bűncselekmény büntetési tételének felső határát kell a felével emelni: kétszeres emelésre viszont nincs törvényes lehetőség.

II. Ha a fiatalkorú és a felnőttkorú terhelt ügyét egy eljárásban, de nem a fiatalkorúak ügyeire előírt összetételben bírálta el a bíróság, az kizárólag a fiatalkorú terheltet érintő felülvizsgálati ok, mint a bíróság törvényes megalakításának hiánya, ezért a felnőttkorú ezen kifogása a törvényben kizárt.

III. A rablás és az annak érdekében elkövetett magánlaksértés egymással bűnhalmazatban állapítható meg, mert az ún. behatolási és az ún. rablási erőszak egymástól elkülönül, így nem azonos erőszak értékelődik kétszeresen.

Záró rész

[56] A kifejtettek alapján a Kúria - a Be. 660. § (1) bekezdés főszabálya alapján tanácsülésen, a Be. 655. § (1) bekezdés főszabálya szerinti összetételben eljárva - a II. rendű terhelt felülvizsgálati indítványának részben és eltérő okból helyt adott.

[57] A megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében a Be. 662. § (2) bekezdés b) pont 2. fordulata szerint megváltoztatta, s maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot. A terheltet 14 év szabadságvesztésre ítélte, valamint a Btk. 92/B. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a már végrehajtott büntetés beszámításáról. Egyebekben a megtámadott határozatot a II. rendű terhelt tekintetében - Be. 662. § (1) bekezdése alapján - hatályában fenntartotta.

[58] A felülvizsgálati eljárásban felmerült bűnügyi költség megállapítása a 18/2018. (VI.18.) IM rendelettel módosított, a pártfogó ügyvéd, az ügygondnok és a kirendelt védő részére megállapítható díjról szóló 32/2017. (XII.27.) IM rendelet 1. § (1) és (2) bekezdésére tekintettel a 7. § (3) bekezdésen alapul, amelyet a Be. 664. § (1) bekezdése alapján az állam visel.

[59] A Be. 653. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárás lefolytatására a harmadfokú bírósági eljárás szabályait az e Fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A harmadfokú bíróság határozatával szemben viszont a Be. nem biztosítja a fellebbezés lehetőségét, s attól eltérő rendelkezést a Be. XC. Fejezete sem tartalmaz. Az ítélet ellen tehát nincs helye fellebbezésnek. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont 2. fordulata zárja ki. A Be. 656. § (4) bekezdése pedig rögzíti, hogy az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. június 12.

Dr. Molnár Gábor Miklós s.k. a tanács elnöke, . Felek István s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró